

Soinin kunta

Tarkastuslautakunnan

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Tarkastuslautakunta 23.5.2024
Kunnanvaltuusto

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

1.1. Tehtävä

Valtuuston asettaman tarkastuslautakunnan tehtävänä on KunL:n 121 §:n mukaisesti huolehtia kunnan hallinnon ja taloudenhoidon tarkastuksen järjestämisestä.

Lautakunnan keskeiset tehtävät ovat:

- valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu
- valtuuston talousarvion yhteydessä asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi
- talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyden arviointi, mikäli kunnan ta-
seessa on kattamattomia alijäämiä
- kunnan hallinnon ja palvelutuotannon tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden sekä laadun arviointi.

Yksityiskohtaiset säädökset tarkastuslautakunnan tehtävistä on annettu kuntalain 121 ja 125 §:ssä sekä kunnanvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

1.2. Kokoonpano

Valtuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2021-2025 seuraavat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet:

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Lehisalo Heikki, pj.	Källi Mikko
Vuorenmaa Suvi, vpj.	Aho Susan
Salo Juha	Lepistö Aila

Lautakunnan kokouksissa asiat ratkaistaan puheenjohtajan esittelystä. Pöytäkirjanpitäjänä toimii toimikauden 2021-2025 tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön BDO Auditor Oy:n vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi nimeämä JHT, HT Tuula Ylikangas. Varapuheenjohtaja Suvi Vuorenmaa ei osallistunut esteellisenä sivistyslautakunnan arviointiin.

1.3. Työskentely

Tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunnan jäsenet ovat seuranneet eri toimielinten hallintoa sekä keränneet tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Lisäksi lautakunta on kuullut johtavia viranhaltijoita:

- 23.11.2023 arviointisuunnitelma, työohjelmat, kunnanjohtaja ja hallintojohtaja
- 04.12.2023 Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijöiden loppuselitys
Sidonnaisuusilmoitukset
- 19.02.2024 tekninen johtaja, sivistys-henkilöstöjohtaja
- 26.03.2024 kunnanjohtaja ja taloussihteeri.

- 15.04.2024 hyvinvointijohtaja ja hyvinvointikoordinaattori

2. Sitovien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuntastrategia

Kunnan toimintaa tulee johtaa kunnanvaltuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 6.9.2021 uuden kuntastrategian, jonka mukaan Soini on sisukkaasti itsenäinen, vauvasta vaariin huolta pitävä ja yhteisöllinen kunta. Kunnassa arki sujuu ja luonto tarjoaa elämyksiä. Tärkeitä ovat erityisesti lapset ja nuoret, joille halutaan tarjota hyvät eväät elämään ja vahvan kotiseutuylpeyden, joka kantaa elämässä eteenpäin. Kylät, seurat ja yhdistykset luovat kuntaan sosiaalista pääomaa ja yhteisöllisyyttä, jonka pohjalla on luottamus ja arvostus eri toimijoiden kesken. Yrittäjät ovat kunnan selkäranka ja kunnassa on lupa onnistua.

Painopistealueina:

- elinvoimainen kunta
- sujuva arki Soinissa
- kiinnostava elinympäristö

Strategiasta johdetut valtuustokauden tavoitteet:

- Elinvoimainen kunta
 - o tasapainoinen kuntatalous
 - o ketterä ja nopea päätöksenteko
 - o henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen. Koko henkilöstö osallistuu kehittämiseen
 - o toimivat ja terveet tilat
 - o kuntaa kehitetään yhdessä asukkaiden, yritysten ja yhdistysten kanssa
 - o kunnan viestintä ja markkinointi ajantasaista, monipuolista ja osallistavaa. Kunnasta viestitään ylpeästi ja positiivisesti
 - o yrittäjiä tuetaan, tarjotaan maksutonta neuvontaa ja edistetään yritysten sijoittumista kuntaan
 - o vireillä olevat tuulivoimahankkeet saatetaan loppuun ja ollaan mukana selvittämässä mahdollisuuksia muiden uusiutuvien energiamuotojen käyttöön
- Sujuva arki
 - o kehitetään jatkuvasti kunnan itse tuottamia peruspalveluita seuraamalla laatua ja asiakaspalautetta
 - o kunnan tuottamat palvelut monikanavaisia ja asiointi sujuu niin lähipalveluna kuin digitaalisesti
 - o yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien kanssa laadun ja palvelun turvaamiseksi
 - o varhaiskasvatus on maksutonta soininlaisille lapsille
 - o koulussa on pienet ryhmät ja oppilashuollossa panostetaan oppilaiden hyvinvointiin
 - o hyviä tontteja tarjolla rakentajille ja vuokra-asuntojen laatua parannetaan
 - o uudistetaan ranta-asemakaavoja ja edistetään vapaa-ajan asukkaiden mahdollisuuksia muuttaa asunto vakituiseen käyttöön
 - o kehitetään etätyömahdollisuuksia

- Kiinnostava elinympäristö
 - o tunnistetaan kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien tärkeys sosiaalisen pääoman tuojina ja suhtaudutaan positiivisesti erilaisten hankkeiden eteenpäin viemiseen
 - o tuetaan yhdistysten toimintaa tarjoamalla tiloja ja avustuksia
 - o kaikenikäisille kiinnostavia harrastusmahdollisuuksia niin kulttuurin, musiikin kuin liikunnan parissa
 - o tarjotaan mahdollisuuksia matkailuun ja sen kehittämiseen; ylläpidetään ja kehitetään retkeilyreittejä sekä lisätään niiden tunnettavuutta valtakunnallisesti
 - o pidetään ympäristö siistinä ja kehitetään alueiden viihtyisyyttä
 - o ollaan mukana kehittämässä Soinista ilmastoystävällistä kuntaa. Luonto ja ekologisuus ovat tärkeitä teemoja toiminnassa
 - o vapaa-ajan asukkaat ovat tärkeitä ja pidetään heidät mukana kunnan kehittämisessä

Matkailu ja viestintä

Matkailua ja viestintää varten on vuoden 2023 talousarviossa omat määrärahat Vuorenmaa 44.510 €; matkailu ja viestintä 36.900 € ja luonto- ja erämessujen järjestäminen 2.286 €. Määrärahat toteutuivat yli arvion eli yhteensä 101.642 €. Kustannuspaikalle kirjattiin kaikki kunnan Vuorenmaan ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset sekä Matkailu- ja viestintäkoordinaattorin palkkakustannukset. Luonto- ja erämessut järjestettiin kolmannen kerran. Eränkävynnistä lumovoimaa -hanke osallistui messukustannuksiin ja erämatkailuseminaarin järjestämisen kustannuksiin.

Sivistystoimi

Taloudellisesti sivistystoimi ei täysin pysynyt tavoitteessaan ja talousarvio toteutui 129 t€ yli arvion. Osa sivistystoimen hankkeista siirtyi toteutettavaksi v. 2024.

Varhaiskasvatustoiminnan sitovana taloudellisena tavoitteena oli kustannukset yhteensä 993.302 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat yhteensä 1.165.790 €. Sitova taloudellinen tavoite ylittyi 172.488 euroa (17,37 %). Ryhmäperhepäivähoidon jatkuminen koko vuoden lisäsi kustannuksia. Varhaiskasvatuksessa on hyödynnetty saatua hankerahaa, mutta osa hankkeiden toteutuksista siirtyi v. 2024. Soinilaisille lapsille on tarjottu maksuton varhaiskasvatus. Lapsiperheitä on tuettu myös järjestämällä maksuton muskari yhteistyössä Alajärven musiikkikoulun kanssa. Muskariin ovat voineet osallistua myös kotihoidossa olevat lapset. Varhaiskasvatuksessa on korostettu Soinin kuntastrategian mukaisesti luonto- ja ympäristökasvatusta sekä ekologisuutta mm. järjestämällä luontoretkiä lähimetsään.

Perusopetuksen talousarvio 2.340.169 € toteutui 2.578.012 €; ylitys 15.178 €. Perusopetuksen osalta saavutettiin kaikki tärkeimmät tavoitteet eli kaikki peruskoulun päättävät oppilaat saivat päättötodistuksen ja jokainen myös jatko-opiskelupaikan. Opetustyö sujui hyvässä ilmapiirissa ja vuoden aikana päästiin takaisin normaaliin toimintaan koronavuosien jälkeen.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Kirjasto- ja kulttuuritoimen talousarvio 207.604 € toteutui 205.412 €, alitus 2.192 €. Kirjasto on ollut normaalisti auki koko vuoden, omatoimikirjasto on toiminut hyvin. Myös kirjastotoimessa on pystytty hyödyntämään hankerahoitusta.

Liikunta ja hyvinvointi

Liikunta ja hyvinvointi -palvelujen talousarvio 217.740 € toteutui 204.765 €; alitus 12.975 €. Vuoden aikana palkattiin hyvinvointikoordinaattori, jonka työpanos meni kokonaisuudessaan hyvinvointipalveluihin. Syynä tähän muutokseen on hyvinvointialueelta tulleet vaatimuksen kunnan tehtävistä hyvinvoinnin toteuttamisessa sekä ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Liikuntapaikat pidetään mahdollisimman hyvässä kunnossa, jotta liikuntalajien harrastaminen on turvallista ja mielekästä. Kuntosalilaitteistoa päivitettiin ja uusittiin ulkoilureittejä. Liikuntapalvelut kannustaa kuntalaisia omatoimiseen terveysliikuntaan erilaisten liikunta-kampanjoiden avulla.

Nuorisotoimen kustannuksiin sisältyy 80 % nuoriso-ohjaajan palkkauskuluista AVI:lta saadun erityisavustuksen turvin. Vuoden 2023 aikana nuorisotilat saatiin pidettyä auki normaalisti. Viihtyvyyttä on parannettu erilaisilla hankinnoilla nuorten toiveita kuunnellen. Nuorisotiloilla on järjestetty erilaisia teematapahtumia. Nuorisovaltuuston edustajat ovat olleet aktiivisesti mukana kunnan kokouksissa. Nuorisotoimeen varatuista määrärahasta (66.309 €) toteutui 66.117 €; alitus 192 €.

Tekninen toimi

Teknisen toimen tehtävänä on suunnitella, rakentaa ja ylläpitää kuntaympäristöä.

Teknisen toimen käyttötalousosa toteutui vuonna 2023 talousarvioon nähden hyvin. Talousarvion käyttömenot olivat 1.591.123 euroa ja toteutuma on 1.458.069 euroa eli 133.054 euroa talousarviota pienempi. Asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet pääsääntöisesti saavutettiin ja taloudellisesti tulos oli paljon ennakoitua parempi. Rakennusluvista saadut tulot ylittivät arvioidun huomattavasti tuulivoimalupatulojen ansiosta. Rakennuslupataksat on päivitetty 1.1.2023 alkaen.

Yleisten alueiden talousarvio toteutui yli arvion 21,6 %. Kaavateiden kunnossapitoon käytettiin varatuista määrärahoista 162 % pitäen sisällään normaalin kesä- ja talvikunnossapidon lumenaurauksineen.

Kokkaamo Ateriapalvelut Oy aloitti toimintansa helmikuun alussa. Yhtiöstä toimitetaan ruokapalvelut sekä kunnan omaan toimintaan että hyvinvointialueelle.

Vesihuoltolaitoksen taksat on tarkistettu 1.6.2023 lukien. Vesihuoltolaitoksen tulos oli 3.351 € arvioitua huonompi. Lämpölaitoksen bruttomenot (487.995 €) olivat 97,6 % arvioidusta ja alittuivat noin 12 t€:lla. Kaukolämpöenergian hintaa korotettiin indeksin mukaisesti 1.11.2022 alkaen.

Konsernivalvonta

Soinin kunnalla on kaksi kunnan 100 %:sti omistamaa tytäryhteisöä Soinin Vuokratilat Oy ja Kuninkaanjoen Teollisuuskiinteistöt Oy sekä Kiinteistö Oy Soinin Kombi, josta kunnan omistusosuus on 87,39 %; Kiinteistö Oy Soinin Liikekeskus 93,89 % ja Soinin teollisuustilat Oy 46,25 %.

Tytäryhtiöitten toimintaa ja taloutta seurataan tarkasti.

Investoinnit

Investointiosa on sitova hanketasolla. Investointeihin oli v. 2023 varattu määrärahaa yhteensä 1.018.500 €; investointien toteutuma on 566.447 €.

Lainakanta

Lainakanta oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 5,571 miljoonaa euroa; asukasta kohti 2.976 €/as. Edellisenä vuonna lainakanta oli 6.610 miljoonaa euroa ja asukasta kohti 3.404 euroa. Kuntien keskimääräinen lainamäärä vuonna 2022 oli 3.378 euroa asukasta kohti. Konsernilainoja vuoden 2023 lopussa oli yhteensä 6,446 miljoonaa euroa, mikä asukasta kohti on 3.401 euroa. Kuntakonsernien keskimääräinen lainakanta v. 2022 on 7.871 €/as. Lainat ja vuokravastuut tunnusluku v. 2023 oli kunnassa 2.998 €/as; kunnissa keskimäärin 4.356 €/as; konsernissa 3.423 €/as, kuntakonserneissa keskimäärin 9.367 €/as. Kunnan lainamäärää on saatu pienennettyä merkittävästi tilikauden aikana.

Talouden tasapainottaminen

Kuntalain 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on konsernitilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 500 euroa tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

tunnusluku	raja-arvo	2023	2022
alijäämä	-1.000 €/as ja edellisessä tp:ssä -500 €/as	2414	2303
vuosikate/poistot	konserni; vuosikatteen ja poistojen suhde alle 80 %	277,31	150,87
tulovero-%	väh. 2,0 %-yks. korkeampi kuin kuntien painotettu keskim. - v. 2020 19,88%; - 2021 20,02 % - v. 2022 20,01 % - v. 2023 7,38 %)	9,11	21,75
lainamäärä	kuntakonsernin lainamäärä + vuokravastuut ylittää kaikkien kuntakonsernien lainamäärän + vuokravastuiden väh. 50 %:lla - v. 2019; 7084+50%=10.626 - v.2020; 7480 + 50 %=11.220 - v. 2021; 7681+50 %= 11.521; - v. 2022; 9367+50 %=14.050	3423	3454
laskennallinen lainanhoitokate	kuntakonsernissa alle 0,8	2,24	1,2

3. Yhteenveto

Vuoden 2023 tilinpäätös toteutui positiivisempänä kuin laadittu talousarvio oli. Eri-tyisen tärkeänä tarkastuslautakunta pitää lainakannan pienentymistä per asukas ja kriisikuntakriteeristön arvojen parantumista joka osa-alueella vuoteen 2022 verrattuna. Virkamiehet ovat hoitaneet työnsä erinomaisesti vaikkakin yksittäisiä ylityksiä oli enemmän kuin edellisvuosina. Toimintakertomus on laadittu selkeäksi ja ylitykset ja alitukset on avattu toimintakertomuksessa hyvin. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan toiminta vuonna 2023 on ollut strategianmukaista.

Tarkastuslautakunta katsoo, että panostus matkailuun ja viestintään sekä Vuoremaahan luo kunnan sisällä hyvää ”pöhinää” ja nostaa kunnan imagoa. Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointikoordinaattorin toimen perustaminen sekä rekrytointi oli onnistunut ja hyvinvointikoordinaattorin työpanos on ollut ilahduttavan selkeästi havaittavissa lisääntyneinä tapahtumina ja kampanjoina kuntalaisten aktivoimiseksi.

Tekninen toimi on jatkanut hyvää työtä energiansäästöissä. Vuonna -23 investoitiin yhtenäiskoululle aurinkopaneelit. Lintuharjuntien investointi jäi toteutumatta toivotun ulkopuolisen rahoituksen puuttumisen vuoksi. Vesi- ja viemärlaitoksen taksoja nostamalla on saavutettu talouteen tasapainottumista. Vuosina 2023-2024 kunnassa on käynnissä kiinteistöveroselvityshanke.

Vuoden 2023 viimeisessä valtuuston kokouksessa hyväksyttiin organisaatiomuutos, jonka myötä perustettiin uusi hyvinvointijohtajan virka. Soinin kunnanjohtaja Johanna Rannanjärvi irtisanoutui tehtävästään loppuvuodesta 2023. Kunnanvaltuusto valitsi vuoden viimeisessä kokouksessa uudeksi kunnanjohtajaksi Maija Pihlajamäen.

Päätöksenteko on edelleen ennakoivaa ja ketterää, mutta tarkastuslautakunta muistuttaa valtuutettuja vastuusta perehtyä asioihin sekä kannustaa luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita avoimeen keskusteluun.

Soini 23.05.2024

Heikki Lehisalo
puheenjohtaja

Suvi Vuoremaa
varapuheenjohtaja

Juha Salo
jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 8 pages before this page

Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende